

مشخصه‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در دانشجویان

علی خدایی^{1*}، حسین زارع²

1. دکتری، مربی، گروه روان‌شناسی، دانشگاه پیام نور

2. استاد، روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه پیام‌نور

تاریخ دریافت: 1397/10/01 تاریخ پذیرش: 1398/06/11

Psychometric Properties of the Farsi version of Emotional Skills and Competence Questionnaire among University Students

A. Kodaie^{1*}, H. Zare²

1. Ph.D., Lecturer, Department of Psychology, Payame Noor University

2. Professor, Education Psychology, Payame Noor University

Received: 2018/12/22 Accepted: 2019/09/02

Abstract

The main purpose of the present study was to investigate factorial validity of the Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ, Faria et al. 2006) among Iranian university students. 300 university students (150 male and 150 female) completed the Emotional Skills and Competence Questionnaire. The confirmatory factor analysis method and Cronbach's alpha Coefficient were used to compute the ESCQ's factorial validity and internal consistency, respectively. The results of confirmatory factor analysis based on AMOS software showed that 3-factor structure of the Emotional Skills and Competence Questionnaire consisted on perceiving and understanding emotion (PU), expressing and labelling emotion (EL), and managing and regulating emotion (MR) had good fit with data. The internal consistency for the perceiving and understanding emotion (PU), expressing and labelling emotion (EL), and managing and regulating emotion (MR) was 0/88, 0/82 and 0/79 respectively. In sum, these findings confirm the validity and reliability of the ESCQ as an instrument for measuring the "trait emotional intelligence" or "perceived emotional intelligence" among Iranian university students.

Keywords

Factorial Validity, Emotional Skills and Competence Questionnaire, Intelligence.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف آزمون روایی عاملی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی (ESCQ؛ فاریا و همکاران، 2006) در بین گروهی از دانشجویان ایرانی انجام شد. در مطالعه همبستگی حاضر، 300 دانشجوی کارشناسی (150 پسر و 150 دختر) به پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی پاسخ دادند. به منظور تعیین روایی عاملی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، از روش‌های آماری تحلیل عامل تأییدی و به منظور بررسی همسانی درونی آن، از ضرایب آلفای کرونباخ استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی بر پایه نرم‌افزار AMOS نشان داد که در نمونه دانشجویان ایرانی، ساختار چندبعدی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی شامل درک و فهم هیجان، بیانگری و برچسب زنی هیجان و مدیریت و نظم بخشی هیجان با داده‌ها برازش مطلوبی دارد. مقادیر ضرایب همسانی درونی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی برای مولفه‌های درک و فهم هیجان، بیانگری و برچسب زنی هیجان و مدیریت و نظم بخشی هیجان به ترتیب برابر با 0/88، 0/82 و 0/79 به دست آمد. در مجموع، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که ESCQ، برای سنجش سازه چندبعدی «هوش هیجانی صفتی» و «هوش هیجانی ادراک شده» در دانشجویان ایرانی ایزاری روا و پایا است.

واژگان کلیدی

روایی عاملی، پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، هوش.

مقدمه

(2015). طبق دیدگاه محققان علاقه‌مند به قلمرو مطالعاتی هوش هیجانی، مهم‌ترین روی‌آوری‌های مفهومی مربوط به این سازه، شامل روی‌آورد صفت‌محور و روی‌آورد توانایی‌محور است (سیگلینگ، سافلوسکی و پتریدیس¹²، 2015). در دیدگاه توانایی‌محور، هوش هیجانی به مثابه مجموعه‌ای از توانش‌های هیجانی همچون توانش‌های شناختی است (سالوی و میر، 1990؛ زیدنر و همکاران، 2008)؛ در مقابل، در دیدگاه صفت‌محور، هوش هیجانی به مثابه مجموعه‌ای از توانش‌های هیجانی مشابه با عواملی شخصیتی تلقی می‌شود (پتریدیس، پیتا و کوکینیک¹³، 2007). هسته اصلی تمایزدهنده این دو روی‌آورد به شیوه برتر سنجش واحد مفهومی هوش هیجانی مربوط می‌شود. بر این اساس، در دیدگاه توانایی‌محور، هوش هیجانی به عنوان یک توانایی، با انتخاب منطق سنجش هوش شناختی و در دیدگاه صفت‌محور، هوش هیجانی به عنوان یک رگه شخصیتی، با استفاده از ابزارهای خودگزارش‌دهی، اندازه‌گیری می‌شود.

مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که وجود جهت‌گیری‌های مفهومی متفاوت درباره هوش هیجانی و تأکید بر ویژگی‌های کارکردی مفهوم مورد نظر سبب شده است که پژوهش‌گران مختلف نسخه‌های متفاوتی از ابزار سنجش هوش هیجانی را در بافت‌های فرهنگی مختلف توسعه دهند (کارالو، گیوربرو و چمبل¹⁴، 2018؛ فابیو و سافلوسکی¹⁵، 2018؛ میر، سالوی و کاراسو¹⁶، 2012). برخی از نسخه‌های پراستفاده ابزار سنجش هوش هیجانی شامل مقیاس فراخلقی صفتی (سالوی و میر، 1990)، مقیاس هوش هیجانی باران¹⁷ (1997، 2002، 2006)، مقیاس هوش هیجانی اسپجاتی (اسپجاتی، مالوفف، حل، هاگرتی، کوپر، گلدن و دورنهایم¹⁸، 1998)، آزمون هوش هیجانی دانشگاه سوینبرن (پالمرن و استاگ¹⁹، 2001)، مقیاس هوش هیجانی وانگ و لاو²⁰ (2002)، مقیاس چینی هوش هیجانی نسخه کوتاه (چان²¹، 2003)، پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی²² (فاریا¹ و همکاران، 2005)، نسخه کوتاه

مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که علاقه علمی به تحلیل روشمند ویژگی‌های کارکردی هوش هیجانی در قلمروهای مختلف زندگی، روند رو به رشدی دارد (احمد، آسیم و پلیتری¹، 2019؛ جوزف و نیومن²، 2010؛ مارتینز، رامالو و مارین³، 2010؛ زیدنر، ماتپوس و رابرتس⁴، 2004؛ خدایی، 1397). به طور کلی، هوش هیجانی به دانش و کفایت مواجهه کارآمد با هیجانات به منظور نظم‌بخشی رفتارهای هیجانی و اجتماعی اشاره می‌کند (پتریدیس⁵، 2011؛ سالوی و میر⁶، 1990؛ زیدنر، رابرتس و ماتپوس⁷، 2008). نتایج مطالعات نشان داده است که هوش هیجانی با مزایای درون فردی (مانند سلامت) و بین‌فردی (مانند اجتماعی بودن) رابطه دارد؛ به ویژه، هوش هیجانی با سلامت روانی و جسمانی، عملکرد شغلی و کیفیت تعاملات اجتماعی رابطه نشان می‌دهد (دراپر و همکاران، 2019؛ جوزف و نیومن، 2010؛ لوپس، براکت، نازلک، شولتز، سلین و سالوی⁸، 2004؛ مارتینز و همکاران، 2010؛ گشتاسی، شکری، فتح‌آبادی و شریفی، 1396). مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که همسو با تحركات رو به جلو در این قلمرو مطالعاتی، محققان بیشتر به شناسایی سازوکارهای زیربنایی تأثیرات مثبت هوش هیجانی بر کنش‌وری افراد در قلمروهای مختلف علاقه‌مند شدند (لیونس و چان⁹، 2010). بنابراین، برای گروهی از محققان، یافتن پاسخ این سوال که آیا شیوه مواجهه با هیجانات خود و هیجانات دیگران برای توضیح مختصات کنشی هوش هیجانی در قلمروهای مختلف، واجد اهمیت یکسانی است یا خیر، اولویت یافت (پراسیور، گریگوری، بوردا و میکولاجساک¹⁰، 2013؛ زیدنر و همکاران، 2008).

با وجود آنکه موضوع هوش هیجانی در کانون توجه گروه بسیاری از محققان قرار گرفته است؛ اما درباره تعریف و اندازه‌گیری این سازه بین متخصصان اجماع نظری وجود ندارد؛ بنابراین، تلاش‌های نظامداری با هدف بازشناسی مدل‌ها و ابزارهای سنجش هوش هیجانی انجام شده است (کیفر¹¹،

12. Siegling, Saklofske & Petrides
13. Petrides, Pita & Kokkinaki
14. Carvalho, Guerrero & Chambel
15. Fabio & Saklofske
16. Mayer, Salovey & Caruso
17. Bar-On
18. Schutte, Malouff, Hall, Haggerty, Cooper, Golden & Dornheim
19. Palmer & Stough
20. Wong & Law
21. Chan
22. Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)

1. Ahmad, Asim & Pellitteri
2. Joseph & Newman
3. Martins, Ramalho & Morin
4. Zeidner, Mathews & Roberts
5. Petrides
6. Salovey & Mayer
7. Zeidner, Roberts & Matthews
8. Lopes, Brackett, Nezelek, Schutz, Sellin & Salovey
9. Lievens & Chan
10. Brasseur, Grégoire, Bourdu & Mikolajczak
11. Keefer

طریق خلق و هیجانات انگیزاننده است. اسپجانی و همکاران (1998) تاکید کردند که مدل عاملی سازه هوش هیجانی در نسخه 33 ماده‌ای مقیاس هوش هیجانی اسپجانی، شامل چهار بُعد خوش بینی/نظم بخشی خلق، ارزیابی هیجانات، مهارت‌های اجتماعی و استفاده از هیجانات است. وانگ و لاو (2002) با تاکید بر منطق صفت محور میر و سالوی (1997) دریافتند که مدل عاملی مقیاس هوش هیجانی وانگ و لاو (2002)، شامل چهار بُعد ارزیابی هیجانات در خوشیستن، ارزیابی هیجانات در دیگران، نظم بخشی هیجانی در خوشیستن و استفاده از هیجان است. بار آن (1997) نیز در توصیف مدل عاملی مقیاس هوش هیجانی، پنج مولفه بسیط درون فردی، برون فردی، سازگاری، مدیریت استرس و خلق کلی را از یکدیگر تفکیک کرد. پاکار¹⁵ و همکاران (2018) نیز در توسعه مقیاس هوش هیجانی روتردام با تاکید بر تمایزگذاری هوش هیجانی خودمحور و هوش هیجانی دگرمحور، چهار وجه ارزیابی هیجان خودمحور، ارزیابی هیجان دگرمحور، نظم بخشی هیجان خودمحور و نظم بخشی هیجان دگرمحور را به منظور توصیف مدل عاملی مقیاس هوش هیجانی روتردام برگزیدند. فاریا و همکاران (2005) نیز با پیروی از منطق زیربنایی مدل پیشنهادی میر و سالوی (1997) به منظور توصیف مدل اندازه‌گیری پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، سه مولفه درک و فهم هیجان، بیانگری و برجسبزی هیجان و مدیریت و نظم بخشی هیجان را از یکدیگر تفکیک کردند. در مطالعه فاریا و همکاران (2006) که با هدف رواسازی بین فرهنگی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی انجام شد، نتایج از ثبات ساختار عاملی ابزار در نمونه‌های چینی (اکسو¹⁶، 2008)، کروات (تاکسیک، 2005)، فنلاندی (راتی¹⁷، 2005)، سوئدی (مالاندر، هالمستران جانسن¹⁸، 2005)، اسلونیایی (اوسیسی، 2005)، ژاپنی (تویوتا¹⁹، 2005)، تویوتا، موریبا و تاکسیک²⁰، 2007)، اسپانیایی (اکستریمرا و فرناندز بیروکا، 2005)، هندی (محمدی فر و رشید، 2009) و پرتغالی (فاریا و سانتاس، 2005) به طور تجربی حمایت کرد. نتایج مطالعه فاریا و همکاران (2006) نیز از روایی همگرا، واگرا، پیش‌بین، ملاکی و همزمان پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی به طور

هوش هیجانی صفت محور (پتریدس و فرنهام²، 2000؛ پتریدس، 2009)، مقیاس کوتاه هوش هیجانی (دیویس، لانی، دیونپورت و اسکات³، 2010)، نیمرخ کفایت هیجانی (براسر، گریگوری، بوردار و میکولازاک⁴، 2013) و مقیاس هوش هیجانی روتردام (پاکار، باکار، وندریلین و بورن⁵، 2018) است. علاوه بر این، تعداد زیادی از مطالعات با هدف آزمون ویژگی‌های فنی روایی و پایایی ابزارهای هوش هیجانی در گروه‌های مختلف انجام شده اند (داوادا و هارت⁶، 2000؛ شی و وانگ⁷، 2007؛ تاکسیک⁸ و همکاران، 2009؛ کاروالو، گاریرو، کمبل و گونزالز ریسو⁹، زیر چاپ؛ ایستو و فینو¹⁰، 2017؛ دیفایو، ساکوفسکی و تریمبلای¹¹، 2016؛ دامیتریسکا، بادیتا، دوگوارو، تاما، پرتی و دوتا¹²، 2014؛ بلاکریشن و سافلوفسکی¹³، 2015). مرور شواهد تجربی نشان می‌دهد که نتایج آزمون روایی عاملی ابزارهای مختلف هوش هیجانی از ساختار چندوجهی این سازه در نمونه‌های مختلف حمایت کرده‌اند (شی و وانگ، 2007). با وجود تشابه در بُعدپذیری نتایج مطالعات مختلف، اما به دلیل تمایز در منطق نظری زیربنایی هر یک از ابزارهای سنجش، شواهد مختلف از تغییرپذیری ساختار عاملی مدل اندازه‌گیری سازه هوش هیجانی از حیث تعداد و ماهیت حمایت کرد (نت و فاکس¹⁴، 2006).

برای مثال سالوی و میر (1990) در توصیف مدل عاملی سازه هوش هیجانی در نسخه 62 ماده‌ای مقیاس فراخلقی صفتی ذیل سه مولفه بسیط ارزیابی و بیانگری هیجان، نظم بخشی هیجان و استفاده از هیجان بر 10 وجه ارزیابی و بیانگری کلامی هیجان در خود، ارزیابی و بیانگری غیرکلامی هیجان در خود، ارزیابی غیرکلامی هیجان در دیگران، همدلی، نظم بخشی هیجان در خود، نظم بخشی هیجان در دیگران، برنامه‌ریزی منطقی، تفکر خلاقانه، توجه بازجهت‌دهی شده از

1. Faria
2. Petrides & Furnham
3. Davies, Lane, Devonport & Scott
4. Brasseur, Grégoire, Bourdu & Mikolajczak
5. Pekaar, Bakker, Linden & Born
6. Dawda & Hart
7. Shi & Wang
8. Takšić
9. Carvalho, Guerrero & Chambel & González-Rico
10. Iliceto & Fino
11. Di Fabio, Saklofske, Tremblay
12. Dumitrescu, Badiab, Dogarub, Tomab, Perceac, & Duǎ
13. Balakrishnan & Saklofske
14. Tett & Fox

15. Pekaar, Bakker, Linden & Born

16. Xu

17. Raty

18. Molander, Holmström & Jansson

19. Toyota

20. Toyota, Morita & Takšić

هدف تحلیل ساختار عاملی ابزارهای سنجش انجام می‌شوند، بین حداقل 5 تا حداکثر 20 مشارکت کننده به ازای هر ماده آزمون باید انتخاب شوند. در مطالعه حاضر، بر اساس منطق پیشنهادی کلاین (2005) از قاعده 7 به 1 استفاده شد.

ابزار سنجش

پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی (فاریا و همکاران، 2005). فاریا و همکاران (2005) با هدف سنجش هوش هیجانی با توجه به منطق نظری سالوی و میر (1990)، پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی را توسعه دادند. در پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، مشارکت کنندگان به هر سوال روی یک طیف پنج درجه‌ای از 1 (هرگز) تا 5 (همیشه) پاسخ می‌دهند. پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی شامل سه بُعد درک و فهم هیجان، بیانگری و برجسب‌زنی هیجان و مدیریت و نظم‌بخشی هیجان است.

در نسخه اصلی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، مولفه توانایی مدیریت و نظم بخشی هیجان از طریق سوال‌های 1، 4، 7، 10، 13، 16، 19، 22، 25، 28، 31، 34، 37، 40، 43 و 45، مولفه توانایی بیانگری و برجسب‌زنی هیجان از طریق سوال‌های 2، 5، 8، 11، 14، 17، 20، 23، 26، 29، 32، 35، 38 و 41 و در نهایت، مولفه توانایی درک و فهم هیجان از طریق سوال‌های 3، 6، 9، 12، 15، 18، 21، 24، 27، 30، 33، 36، 39 و 43 اندازه‌گیری می‌شود. در این پرسش‌نامه از تجمیع نمرات تمامی سوالات ابزار، نمره کلی افراد در عامل هوش هیجانی ادراک شده و از تجمیع نمرات سوال‌های هر مولفه، نمره افراد برای هر مولفه محاسبه می‌شود. در نمونه‌های کروات (تاکسیک، 2005)، فنلاندی (راتی، 2005)، سوئدی (مالاندر و همکاران، 2005)، اسلونیایی (اوسیس، 2005)، ژاپنی (تویوتا، 2005)، اسپانیایی (اکستریما و فرناندز بیروکا، 2005)، هندی (محمدی فر و رشید، 2009) و پرتغالی (فاریا و سانتاس، 2005)، نتایج مربوط به آزمون روایی عاملی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی با استفاده از روش‌های تحلیل عاملی تاییدی و تحلیل مولفه‌های اصلی با تکرار ساختار سه عاملی شامل درک و فهم هیجان، بیانگری و برجسب زنی هیجان و مدیریت و نظم بخشی هیجان، به طور تجربی، از روایی سازه پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی حمایت کردند.

تجربی حمایت کرد. علاوه بر این، نتایج مطالعه فاریا و همکاران (2006) با استفاده از روش‌های همسانی درونی و آزمون بازآزمون، شواهدی در دفاع از پایایی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی فراهم کرد.

به طور کلی، با توجه به نقش تعیین کننده سازه هوش هیجانی در پیش‌بینی کنش وری فراگیران در موقعیت‌های پیشرفت تحصیلی (سانچز رویز، ماورولی و پولیس¹، 2013؛ کازان و ناستاسا²، 2015؛ آلکانرو کاماریو، سارابیا کوبا، گنزالز گومز، ایبانز ریمنتریا، لاورین آلکانرو و سارابیا کوبا³، 2018؛ توماس، کسیدی و هیلر⁴، 2017؛ نیکویه، زرانی و فتح آبادی⁵، 2017) و همچنین توسعه نسخه‌های مختلف پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در نمونه‌های پرتغالی (فاریا و سانتاس، 2009)، کروات (تاکسیک، 2005)، فنلاندی (راتی، 2005)، سوئدی (مالاندر و همکاران، 2005)، اسلونیایی (اوسیس، 2005)، ژاپنی (تویوتا، 2005)، اسپانیایی (اکستریما و فرناندز بیروکا، 2005)، هندی (محمدی فر و رشید، 2009)، پرتغالی (فاریا و سانتاس، 2005)، ضرورت توسعه نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی بیش از پیش احساس می‌شود؛ بنابراین، مطالعه حاضر با هدف آزمون روایی عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در بین گروهی از دانشجویان انجام می‌شود.

روش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش شامل دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه شهید بهشتی در نیمسال اول سال تحصیلی 96-97 است. در این مطالعه، گروه نمونه، شامل 300 دانشجوی مقطع کارشناسی دانشگاه شهید بهشتی (150 پسر و 150 دختر) بود که با روش نمونه‌برداری در دسترس انتخاب شدند. میانگین کلی سن دانشجویان [21/34 (SD=1/58)، دامنه = 19-24]، میانگین سنی دانشجویان پسر، [21/39 (SD=1/52)، دامنه = 19-25] و میانگین سنی دانشجویان دختر، [21/30 (SD=1/41)، دامنه = 19-24] بود. طبق دیدگاه کلاین⁶ (2005)، در مطالعاتی که با

1. Sanchez-Ruiz, Mavroveli & Poullis,
2. Cazan & Nastasa
3. Alconero - Camarero, Sarabia - Cobo, González-Gómez, Ibáñez-Rementería, Lavín-Alconero, Sarabia-Cobo
4. Thomas, Cassady & Heller
5. Nikooyeh, Zarani, & Fathabadi
6. Kline

جدول 1. اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد و آماره‌های چولگی و کشیدگی‌های ESCQ

سوال‌ها	میانگین	انحراف استاندارد	چولگی	کشیدگی
1. حتی اگر اتفاق بدی بیفتد باز هم می‌توانم حال خوشی داشته باشم.	2/82	1/05	0/04	-0/20
2. به راحتی می‌توانم با استفاده از کلمات احساسات خود را بیان کنم.	3/37	1/07	-0/49	-0/63
3. حتی وقتی که حال اطرافیانم خوب نیست، باز هم می‌توانم حال خوشی داشته باشم.	2/74	1/03	0/14	0/45
4. از تجارب ناخوشایند خود می‌آموزم که بعد از این چگونه رفتار کنم.	3/91	0/88	-0/98	0/34
5. وقتی کسی از من تعریف می‌کند، با اشتیاق بیشتری کار می‌کنم.	3/87	0/99	-0/87	0/23
6. وقتی چیزی موافق میل من نیست، سریع عکس‌العمل نشان می‌دهم.	3/03	1/09	-0/04	0/04
7. وقتی کسی را دوست ندارم، سعی می‌کنم راهی پیدا کنم تا او بفهمد.	2/54	1/22	0/32	0/09
8. وقتی که حال خوبی دارم به سختی حالم تغییر می‌کند.	3/17	1/04	-0/46	0/71
9. وقتی حالم خوب است هر مشکلی قابل حل به نظر می‌رسد.	3/76	1/06	-0/88	0/39
10. وقتی با فردی هستم که من را باور دارد، بیشتر دقت می‌کنم که چگونه رفتار کنم.	4/11	0/90	-0/79	0/61
11. وقتی حال خوشی دارم و شاد هستم بهتر می‌خوانم و یاد می‌گیرم.	4/14	0/87	-0/69	0/45
12. اگر بخوام می‌توانم مشکلی را که به نظر غیرقابل حل است حل کنم.	3/58	1/13	-0/98	0/34
13. وقتی که با فرد آشنایی ملاقات می‌کنم، بلافاصله می‌فهمم که او چه حالی دارد.	3/57	0/91	-0/45	0/51
14. وقتی که متوجه احساس افراد می‌شوم، می‌توانم بفهمم که برای آنها چه اتفاقی رخ داده است.	3/21	1/01	-0/37	0/91
15. اگر دوستم ناراحت یا ناامید باشد، می‌دانم با او چگونه صحبت کنم.	3/68	0/97	-0/84	0/56
16. به خوبی می‌دانم برای نزدیک شدن به افرادی که آنها را دوست دارم چه باید انجام دهم.	3/64	1/04	-0/76	0/45
17. از احساساتی که در حال حاضر تجربه می‌کنم، به خوبی آگاه هستم.	4/05	1/03	-0/56	0/23
18. می‌توانم تغییرات خلقی دوستانم را متوجه شوم.	4/01	0/88	-0/87	0/12
19. به خوبی می‌دانم که انجام چه کاری برای تولد دوستم او را خوشحال می‌کند.	3/54	0/98	-0/75	0/16
20. می‌توانم به راحتی دوستم را متقاعد کنم که هیچ جای نگرانی وجود ندارد.	3/43	0/89	-0/23	0/10
21. می‌توانم به خوبی احساساتم را بیان کنم.	3/45	1/09	-0/31	0/29
22. می‌توانم بیشتر احساساتم را تشخیص دهم.	3/79	0/97	-0/19	0/25
23. می‌توانم حالت هیجانی فعلی خود را توصیف کنم.	3/50	1/09	-0/94	0/27
24. درباره حالت احساسی خود اطلاعات زیادی دارم.	3/89	0/97	-0/41	0/34
25. اگر فردی را در حضور دیگران ببینم می‌توانم احساساتش را به خوبی تشخیص دهم.	3/32	0/94	-0/59	0/21
26. برای این که بفهمم چه وقت افراد احساس درماندگی می‌کنند مشکلی ندارم.	3/21	1/05	-0/42	0/71
27. رفتارم انعکاس دهنده احساسات درونی من است.	3/37	1/10	-0/38	0/27
28. افراد دیگر می‌توانند بگویند که حال من چطور است.	3/09	1/08	-0/21	0/24
29. برای کنترل هیجانات منفی و تقویت هیجانات مثبت خود تلاش می‌کنم.	3/65	1/05	-0/87	0/18
30. از حال خود درک کاملاً درستی دارم.	3/82	1/01	-0/67	0/15
31. به جای فکر کردن درباره آنچه باید انجام دهم، سعی می‌کنم در اولین زمان ممکن وظایف و تکالیفم را انجام دهم.	3/41	1/11	-0/52	0/31
32. معمولاً می‌دانم چرا احساس بدی دارم.	3/87	1/01	-0/20	0/29
33. برای این که حال خوبی داشته باشم تلاش می‌کنم.	3/88	1/05	-0/54	0/36
34. می‌توانم از روی چهره افراد احساسات آنها را تشخیص دهم.	3/55	0/94	-0/29	0/18
35. می‌توانم حسادت پنهان دوستم را بفهمم.	3/37	1/09	-0/90	0/27
36. وقتی فردی تلاش می‌کند احساس بد خود را پنهان کند متوجه می‌شوم.	3/38	0/98	-0/62	0/61
37. وقتی فردی احساس گناه می‌کند متوجه می‌شوم.	3/19	0/96	-0/12	0/39
38. وقتی فردی تلاش می‌کند احساسات واقعی خود را پنهان کند متوجه می‌شوم.	3/26	1/05	-0/82	0/83
39. وقتی کسی احساس دل‌تنگی می‌کند متوجه می‌شوم.	3/49	0/95	-0/19	0/36
40. در حال حاضر آنچه درباره خود و دیگران احساس می‌کنم درست است.	3/52	1/02	-0/28	0/46
41. به راحتی می‌توانم به دیگران بفهمانم که به آنها علاقه مند هستم.	3/27	1/06	-0/45	0/27
42. وقتی رفتار یک فرد با وضعیت خلقی او کاملاً متفاوت است متوجه می‌شوم.	3/51	0/98	-0/14	0/21
43. به راحتی می‌توانم همه احساساتم را نام‌گذاری کنم.	3/27	1/06	-0/42	0/61
44. می‌توانم بگویم که چه احساسی دارم.	3/57	1/03	-0/81	0/39
45. به خوبی می‌دانم که چگونه هر یک از دوستانم را شگفت‌زده کنم.	3/38	1/03	-0/34	0/21

میرز، گامست و گارینو⁶ (2013) به منظور ارائه یک ارزیابی جامع از برازش الگو از شاخص مجذور خی (χ^2)، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای⁷ (CFI)، شاخص نیکویی برازش⁸ (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی⁹ (AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب¹⁰ (RMSEA) استفاده شد. همسو با نتایج مطالعات اکسو (2008)، تاکسیک (2005)، راتی (2005)، مالاندر و همکاران (2005)، تویوتا (2005)، اکستریما و فرناندز بیروکا (2005) و فاریا و سانتاس (2005) در این مطالعه نیز الگوی اندازه‌گیری چندبعدی به عنوان الگوی مفروض ارجح انتخاب و آزمون شد.

یافته‌ها

جدول 1، اندازه‌های توصیفی میانگین و انحراف استاندارد ماده‌های پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی را نشان می‌دهد.

در مطالعه حاضر، پیش از تحلیل داده‌ها به کمک روش آماری تحلیل عاملی تاییدی، همسو با پیشنهاد کالین (2005) و میرز و همکاران (2013) مفروضه‌های بهنجاری تک متغیری¹¹ به کمک برآورد مقادیر چولگی¹² و کشیدگی¹³، بهنجاری چندمتغیری¹⁴ و مقادیر پرت از طریق روش فاصله ماهالانوبیس¹⁵ و داده‌های گمشده به کمک روش بیشینه انتظار¹⁶ آزمون و تایید شدند. علاوه بر این، در این مطالعه، نتایج مربوط به پراکندگی مشترک بین متغیرهای مشاهده شده، نشان می‌دهد که مفروضه‌های خطی بودن¹⁷ و هم خطی چندگانه¹⁸ رعایت شده است. در ادامه، همسو با مطالعات تاکسیک (2005)، راتی (2005)، مالاندر و همکاران (2005)، تویوتا (2005)، اکستریما و

علاوه بر این، نتایج مطالعات اکسو (2008)، تاکسیک (2005)، راتی (2005)، مالاندر و همکاران (2005)، تویوتا (2005)، اکستریما و فرناندز بیروکا (2005) و فاریا و سانتاس (2005) نشان می‌دهد که در نمونه‌های مختلف کروات، فنلاندی، چینی، سوئدی، اسلونیایی، ژاپنی، اسپانیایی، هندی و پرتغالی ضرایب همسانی درونی برای مولفه درک و فهم هیجان بین 0/82 تا 0/89، برای مولفه بیانگری و برجسب زنی بین 0/78 تا 0/82 و در نهایت، برای مولفه مدیریت و نظم‌بخشی هیجان بین 0/71 و 0/74 به دست آمد. در مطالعه حاضر، ضرایب همسانی درونی مولفه‌های چندگانه ESCQ، شامل درک و فهم هیجان، بیانگری و برجسب‌زنی هیجان و مدیریت و نظم‌بخشی هیجان به ترتیب برابر با 0/87، 0/84 و 0/88 به دست آمد.

در این مطالعه، به منظور آماده‌سازی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، از روش ترجمه مجدد¹ استفاده شد؛ بنابراین، به منظور استفاده از پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، نسخه انگلیسی آن برای نمونه دانشجویان ایرانی به زبان فارسی ترجمه شد. برای این منظور، با هدف حفظ هم ارزی زبانی و مفهومی، نسخه فارسی به کمک یک فرد دوزبانه دیگر به انگلیسی برگردانده شد (مارسلا و لئونگ²، 1995). در ادامه، دو مترجم درباره تفاوت موجود بین نسخه‌های انگلیسی بحث کردند و از طریق «فرایند مرور مکرر³» این تفاوت‌ها به حداقل ممکن کاهش یافت و بر این اساس، مترادف معنایی نسخه ترجمه شده با نسخه اصلی به دقت بررسی شد. در نهایت، چند نفر از اعضای هیئت علمی دانشگاه روایی محتوا و تطابق فرهنگی این پرسش‌نامه را مطالعه و تایید کردند.

منطق تحلیل داده‌ها. در این مطالعه، تحلیل داده‌ها بر پایه نظریه کلاسیک تست⁴ انجام شد. ابقا یا حذف مواد نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی به انکای مشخصه‌های آماری تحلیل عاملی صورت گرفت. در این مطالعه برای استفاده از تحلیل عامل تاییدی از روش بیشینه درست‌نمایی⁵ برای برآورد مدل، و همسو با پیشنهاد

6- Meyers, Gamst & Guarino
7- Comparative Fit Index (CFI)
8- Goodness of Fit Index (GFI)
9- Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)
10- Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
11. Univariate Normality
12. Skewness
13. Kurtosis
14. Multivariate Normality
15. Mahalanobis Distance
16. Expectation Maximization
17. Linearity
18. Multicollinearity

1- back translation
2. Marsella & Leong
3- iterative review process
4- Classic Test Theory (CTT)
5- maximum likelihood

مطالعه حاضر، همبستگی بین زوج مولفه‌های توانایی درک و فهم هیجان با توانایی مدیریت و نظم‌بخشی هیجان (r=0/57, p<0/001)، همبستگی بین زوج مولفه‌های توانایی درک و فهم هیجان با توانایی بیانگری هیجان (r=0/61, p<0/001) و در نهایت، همبستگی بین زوج

فرناندز بیروکا (2005) و فاریا و سانتاس (2005)، با هدف آزمون برازندگی الگوی ساختاری مفروض سه‌عاملی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی شامل سه بُعد درک و فهم هیجان، بیانگری و برچسب زنی هیجان و مدیریت و نظم‌بخشی هیجان با داده‌های مشاهده در نمونه

جدول 2. شاخص‌های نیکویی برازش الگوی اندازه‌گیری مفروض ESCQ

RMSEA	CFI	AGFI	GFI	2χ/df	p	df	2χ	بعد از اصلاح مدل
0/051	0/96	0/94	0/95	2/55	0/002	942	2400/56	

مولفه‌های توانایی بیانگری و برچسب‌زنی هیجان با توانایی مدیریت و نظم‌بخشی هیجان (r=0/59, p<0/001) مثبت و معنادار بود.

نتیجه‌گیری و بحث

مطالعه حاضر با هدف تعیین روایی عاملی و همسانی درونی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در دانشجویان ایرانی انجام شد. نتایج مطالعه حاضر همسو با یافته‌های مطالعات تاکسیک (2005)، راتی (2005)، مالاندر و همکاران (2005)، تویوتا (2005)، اکستریمر و فرناندز بیروکا (2005) و فاریا و سانتاس (2005) از ساختار سه‌عاملی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی شامل توانایی درک و فهم هیجان، توانایی بیانگری و برچسب زنی هیجان و توانایی مدیریت و نظم‌بخشی هیجان به طور تجربی حمایت کرد. به بیان دیگر، نتایج مطالعه حاضر نشان داد که ساختار عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، همسو با نسخه‌های کروات (تاکسیک، 2005)، فنلاندی (راتی، 2005)، سوئدی (مالاندر و همکاران، 2005)، ژاپنی (تویوتا، 2005)، اسپانیایی (اکستریمر و فرناندز بیروکا، 2005)، هندی (محمدی فر و رشید، 2009) و پرتغالی (فاریا و سانتاس، 2005) از مدل سه‌عاملی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی مشتق بر توانایی درک و فهم هیجان، توانایی بیانگری و برچسب‌زنی هیجان و توانایی مدیریت و نظم‌بخشی هیجان به طور تجربی حمایت کرد. در این مطالعه، همسو با شواهد تجربی موجود، ضرایب همسانی درونی نیز قابل قبول بودند.

دانشجویان، از روش آماری تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد؛ به بیان دیگر، در این مطالعه، به کمک تحلیل عاملی تأییدی و با استفاده از نرم‌افزار آموس نسخه 18، مدل سه‌عاملی مفروض پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی آزمون شد. علاوه بر این، در مطالعه حاضر برای برآورد مدل اندازه‌گیری از روش بیشینه درست‌نمایی نیز استفاده شد.

نتایج مربوط به شاخص‌های برازش مدل سه‌عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های اجتماعی برای هر یک از شاخص‌های پیشنهادی میرز و همکاران (2006) شامل شاخص مجذور خی (2χ)، شاخص مجذور خی بر درجه آزادی (2χ/df)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI)، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش انطباقی (AGFI) و خطای ریشه مجذور میانگین تقریب (RMSEA) به ترتیب برابر با 2/55، 2400/56، 0/96، 0/95، 0/94 و 0/051 به دست آمد.

جدول 3، نتایج مربوط به وزن‌های رگرسیونی ساختار سه‌عاملی مدل اندازه‌گیری پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی را در نمونه دانشجویان نشان می‌دهد. نتایج جدول 3 نشان می‌دهد که برای تمامی ابعاد، جمیع وزن‌های رگرسیونی از نظر آماری معنادارند (P<0/0001). در جدول 3، ضرایب رگرسیونی برای مولفه توانایی مدیریت و نظم‌بخشی هیجان بین 0/53 تا 0/82، برای مولفه توانایی بیانگری و برچسب‌زنی هیجان بین 0/63 تا 0/90 و در نهایت، برای مولفه توانایی درک و فهم هیجان بین 0/59 تا 0/88 به دست آمد.

در مطالعه حاضر، همسو با یافته‌های مطالعات تاکسیک (2005)، راتی (2005)، مالاندر و همکاران (2005)، تویوتا (2005)، اکستریمر و فرناندز بیروکا (2005) و فاریا و سانتاس (2005)، الگوی پراکندگی مشترک بین زوج مولفه‌های ESCQ شواهدی در دفاع از ساختار چندبُعدی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی فراهم کرد. در

جدول 3. وزن‌های رگرسیونی استاندارد شده و غیراستاندارد شده مدل مفروض ESCQ

سطح معناداری	نسبت بحرانی	ضرایب استاندارد	خطای معیار برآورد	ضرایب غیر استاندارد	گویه	ب	
0/0001	9/01	0/65	0/15	1/35	گویه 1	ب	مدیریت هیجان
0/0001	7/20	0/58	0/18	1/29	گویه 4	ب	مدیریت هیجان
0/0001	7/76	0/62	0/17	1/32	گویه 7	ب	مدیریت هیجان
0/0001	7/16	0/60	0/19	1/36	گویه 10	ب	مدیریت هیجان
0/0001	8/21	0/64	0/19	1/56	گویه 13	ب	مدیریت هیجان
0/0001	9/95	0/74	0/23	2/29	گویه 16	ب	مدیریت هیجان
0/0001	8/33	0/64	0/18	1/50	گویه 19	ب	مدیریت هیجان
0/0001	6/03	0/53	0/33	1/99	گویه 22	ب	مدیریت هیجان
0/0001	4/97	0/50	0/39	1/94	گویه 31	ب	مدیریت هیجان
0/0001	7/67	0/61	0/15	1/15	گویه 34	ب	مدیریت هیجان
0/0001	6/12	0/57	0/26	1/59	گویه 37	ب	مدیریت هیجان
0/0001	6/20	0/58	0/25	1/55	گویه 40	ب	مدیریت هیجان
0/0001	10/62	0/82	0/14	1/45	گویه 43	ب	مدیریت هیجان
0/0001	10/53	0/79	0/13	1/37	گویه 45	ب	مدیریت هیجان
0/0001	10/33	0/78	0/12	1/24	گویه 2	ب	بیانگری هیجان
0/0001	11/79	0/79	0/14	1/65	گویه 5	ب	بیانگری هیجان
0/0001	13/08	0/89	0/12	1/51	گویه 8	ب	بیانگری هیجان
0/0001	13/13	0/90	0/11	1/50	گویه 11	ب	بیانگری هیجان
0/0001	12/61	0/82	0/11	1/40	گویه 14	ب	بیانگری هیجان
0/0001	10/01	0/69	0/12	1/20	گویه 17	ب	بیانگری هیجان
0/0001	9/13	0/66	0/15	1/37	گویه 20	ب	بیانگری هیجان
0/0001	9/54	0/73	0/13	1/24	گویه 23	ب	بیانگری هیجان
0/0001	8/07	0/63	0/15	1/21	گویه 26	ب	بیانگری هیجان
0/0001	9/34	0/75	0/15	1/43	گویه 29	ب	بیانگری هیجان
0/0001	8/95	0/70	0/14	1/31	گویه 32	ب	بیانگری هیجان
0/0001	8/87	0/69	0/15	1/37	گویه 35	ب	بیانگری هیجان
0/0001	8/95	0/70	0/14	1/31	گویه 38	ب	بیانگری هیجان
0/0001	10/38	0/83	0/13	1/35	گویه 41	ب	بیانگری هیجان
0/0001	8/87	0/69	0/15	1/37	گویه 3	ب	درک هیجان
0/0001	10/46	0/81	0/13	1/36	گویه 6	ب	درک هیجان
0/0001	8/87	0/69	0/11	1/37	گویه 9	ب	درک هیجان
0/0001	8/87	0/69	0/17	1/37	گویه 12	ب	درک هیجان
0/0001	8/87	0/69	0/14	1/20	گویه 15	ب	درک هیجان
0/0001	8/07	0/62	0/15	1/21	گویه 18	ب	درک هیجان
0/0001	8/56	0/69	0/16	1/37	گویه 21	ب	درک هیجان
0/0001	10/33	0/83	0/12	1/24	گویه 24	ب	درک هیجان
0/0001	10/69	0/85	0/13	1/39	گویه 27	ب	درک هیجان
0/0001	9/67	0/81	0/15	1/45	گویه 30	ب	درک هیجان
0/0001	7/59	0/59	0/17	1/29	گویه 33	ب	درک هیجان
0/0001	9/53	0/79	0/15	1/43	گویه 36	ب	درک هیجان
0/0001	10/83	0/88	0/12	1/30	گویه 39	ب	درک هیجان
0/0001	10/33	0/82	0/12	1/24	گویه 42	ب	درک هیجان
0/0001	9/40	0/77	0/15	1/41	گویه 44	ب	درک هیجان

پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در دانشجویان نشان می‌دهد که توان تفسیری منطق نظری زیربنایی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی فرابافتاری است؛ به بیان دیگر، تشابه ساختار عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و

تشابه نتایج مطالعه حاضر با یافته‌های مطالعات تاکسیک (2005)، راتی (2005)، مالاندر و همکاران (2005)، تویوتا (2005)، اکستریمرا و فرناندز بیروکا (2005)، فاریا و سانتاس (2005) و تاکسیک و همکاران (2009) درباره ساختار عاملی

روش‌مند با هدف سنجش تغییرناپذیری جنسی ساختار عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی پیشنهاد می‌شود. علاوه بر این، همسو با شواهد تجربی موجود با توجه به ویژگی‌های کارکردی سازه هوش هیجانی در افزایش سطح کنش وری تحصیلی فراگیران در موقعیت‌های پیشرفت، ضرورت توسعه و آزمون اثربخشی بسته‌های آموزشی مختلف با هدف آموزش هوش هیجانی و تقویت خزانۀ مهارتی و سرمایه روان‌شناختی آنها در مواجهه با مطالبات فزاینده زندگی تحصیلی، به طور اکید توصیه می‌شود (ماتینگلی و کرایگر، زیر چاپ، کامکابیز، سلیک، یلمز و ایرن¹، 2011؛ پول و کوالتر²، 2012؛ نیلس، کوادباخ، میکولاجزاک و هسنی³، 2009؛ هرپر، شوتز و نزلک⁴، 2016).

در مجموع، یافته‌های مطالعه حاضر نشان می‌دهد که نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی به مثابه یک ابزار خودگزارشی چندبعدی در قلمرو مطالعاتی هوش هیجانی ادراک شده و هوش هیجانی صفتی، از لحاظ روان‌سنجی برای سنجش این سازه، ابزاری دقیق و قابل اطمینان است. نتایجی از این دست، ضمن دفاع از منطق نظری زیربنایی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، شواهد مستدلی را در حمایت از ظرفیت‌های تفسیری فراافتاری این ابزار سنجش فراهم می‌کند.

منابع

گشتاسی، زهرا؛ شکری، امید؛ فتح آبادی، جلیل؛ شریفی، مسعود (1396). تأثیر برنامه بازآموزی اسنادی بر هیجان‌ات پیشرفت و مشغولیت تحصیلی دانشجویان. فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، سال 4، شماره 16، 23-38 خدایی، علی (1397). نسخه فارسی سیاهه هیجان معلم: یک مطالعه روان‌سنجی فصلنامه پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، سال 4، شماره 20، 25-38.

مهارت‌های هیجانی در گروه دانشجویان ایرانی با نسخه زبانی دیگر پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی، ضمن تاکید بر قابلیت کاربردپذیری منطق نظری زیربنایی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در گروه‌های نمونه مختلف شامل کروات (تاکسیک، 2005)، فنلاندی (راتی، 2005)، سوئدی (مالاندر و همکاران، 2005)، ژاپنی (تویوتا، 2005)، اسپانیایی (اکستریما و فرناندز بیروکا، 2005)، هندی (محمدی فر و رشید، 2009) و پرتغالی (فاریا و سانتاس، 2005)، نشان می‌دهد که ساختار زیربنایی اصلی و سازوکارهای علی نظری تبیین‌کننده هوش هیجانی ادراک شده، از اصول کلی مشابهی پیروی می‌کند.

به بیان دیگر، نتایج پژوهش حاضر تاکید می‌کند که از نظر ساختاری، الگوی پیشنهادی، بین زیرگروه‌های مختلف از توان لازم برای توصیف و تبیین نقش انکارنشده هوش هیجانی صفتی در محیط‌های تحصیلی برخوردار است.

علاوه بر این، مشابهت در مدل اندازه‌گیری سازه مکنون هوش هیجانی در نمونه‌های مختلف شواهد متقنی را در بسندگی توان تبیینی منطق نظری زیربنایی سنجش هوش هیجانی فراهم می‌آورد.

مطالعه حاضر چند محدودیت دارد. اول، نمونه مطالعه حاضر فقط دانشجویان را شامل شد. بنابراین، به منظور تعیین ظرفیت تعمیم‌پذیری یافته‌های مطالعه حاضر به دیگر گروه‌ها، انجام مطالعاتی روی گروه‌های نمونه دیگر مورد نیاز است. دوم، انجام مطالعه حاضر مشتمل بر یک بار اندازه‌گیری بود؛ بنابراین، آزمون میزان ثبات نمره‌های نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی امکان‌پذیر نیست. سوم، در مطالعه حاضر، آزمون ویژگی‌های فنی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی با تمرکز بر روایی عاملی و ضرایب همسانی درونی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی مبتنی بود؛ بنابراین، سنجش ویژگی‌های فنی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی با تاکید بر روش‌های دیگری مانند روایی پیش‌بین، روایی ملاکی، روایی واگرا و روایی همگرا پیشنهاد می‌شود. چهارم، با وجود آن که در مطالعه حاضر، مشارکت‌کنندگان از بین دانشجویان دختر و پسر انتخاب شدند، تحلیل هم‌ارزی جنسی ساختار عاملی نسخه فارسی پرسش‌نامه کفایت و مهارت‌های هیجانی در کانون توجه محققان قرار نگرفت؛ بنابراین، انجام پژوهشی

1. Kumcagiz, Celik, Yilmaz & Eren
2. Pool & Qualter
3. Nelis, Quoidbach, Mikolajczak & Hansenne
4. Herpertz, Schütz & Nezelek

- Ahmed, Z., Asim, M., & Pellitteri, J. (2019). Emotional intelligence predicts academic achievement in Pakistani management students. *The International Journal of Management Education*, 17, 286–293.
- Alconero-Camarero, A. R., Sarabia-Cobo, C. M., González-Gómez, S., Ibáñez-Rementería, H., Lavín-Alconero, L., Sarabia-Cobo, A. B. (2018). Nursing students' emotional intelligence, coping styles and learning satisfaction in clinically simulated palliative care scenarios: An observational study. *Nurse Education Today*, 61, 94–100.
- Balakrishnan, A., & Saklofske, D. H. (2015). Be mindful how you measure: A psychometric investigation of the Brief Emotional Intelligence Scale. *Personality and Individual Differences*, 87, 293–297.
- Bar-On, R. (1997). *Bar-On Emotional Quotient Inventory: A measure of emotional intelligence*. Toronto, ON: Multi-Health Systems Inc.
- Bar-On, R. (2002). *Bar-On EQ-i: S technical manual*. Toronto: Multi-Health Systems.
- Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema*, 18, 13–25.
- Brasseur, S., Grégoire, J., Bourdu, R., & Mikolajczak, M. (2013). The profile of emotional competence (PEC): Development and validation of a measure that fits dimensions of emotional competence theory. *PloS One*, 8, e62635.
- Carvalho, V. S., Guerrero, E., & Chambel, M. J. (2018). Emotional intelligence and health students' well-being: A two-wave study with students of medicine, physiotherapy and nursing. *Nurse Education Today*, 63, 35–42.
- Carvalho, V. S., Guerrero, E., & Chambel, M. J., & González-Rico, P. (in press). Psychometric properties of WLEIS as a measure of emotional intelligence in the Portuguese and Spanish medical students. *Evaluation and Program Planning*.
- Cazan, M. A., & Nastasa, L. E. (2015). Emotional intelligence, satisfaction with life and burnout among university students. *Social and Behavioral Sciences*, 180, 1574 – 1578.
- Chan, D. W. (2003). Dimensions of emotional intelligence and their relationships with social coping among gifted adolescents in Hong Kong. *Intelligence*, 32, 409–18.
- Davies, K. A., Lane, A. M., Devonport, T. J., & Scott, J. A. (2010). Validity and reliability of a Brief Emotional Intelligence Scale (BEIS-10). *Journal of Individual Differences*, 31(4), 198–208.
- Dawda, D., & Hart, S. D. (2000). Assessing emotional intelligence: reliability and validity of the Bar-On Emotional Quotient Inventory (EQ-i) in university students. *Personality and Individual Differences*, 28, 797–812.
- Di Fabio, A., Saklofske, D. H., Tremblay, P. F. (2016). Psychometric properties of the Italian trait emotional intelligence questionnaire (I-TEIQue). *Personality and Individual Differences*, 96, 198–201.
- Droppert, K., Downey, L., Lomas, J., Bunnett, E. R., Simmons, N., Wheaton, A., Nield, C., & Stough, C. (2019). Differentiating the contributions of emotional intelligence and resilience on adolescent male scholastic performance. *Personality and Individual Differences*, 145, 75–81.
- Dumitrescu, A. L., Badiţab, D., Dogarub, C. B., Tomab, C., Perţeac, G., & Duţăb, C. (2014). Psychometrical properties of the Romanian version of the Schutte Emotional Intelligence Scale. *Social and Behavioral Sciences*, 159, 557 – 560.
- Extremera, N. & Fernández-Berrocal, P. (2005, July). Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ): Adaptation to Spanish, reliability and its relationship with well-being indexes. In V. Takšić (Chair), *Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)*. Symposium conducted at the 9th European Congress of Psychology, Granada, Spain.
- Fabio, A. D. & Saklofske, D. H. (2018). The contributions of personality and emotional intelligence to resiliency. *Personality and Individual Differences*, 123, 140–144.
- Fabio, A. D., Saklofske, D. H., & Tremblay, P. F. (2016). Psychometric properties of the Italian trait emotional intelligence questionnaire (I-TEIQue). *Personality and Individual Differences*, 96, 198–201.
- Faria, L., & Santos, N. L. (2005, July). Adaptation of the Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ) to the Portuguese context. In V. Takšić (Chair), *Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)*. Symposium conducted at the 9th European Congress of Psychology, Granada, Spain.
- Faria, L., & Santos, N. L. (2009). Validation of the Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ) in the Portuguese academic context. *Horizons of Psychology*, 18, 3, 55-71 (2009)
- Faria, L., Lima Santos, N., Takšić, V., Raty, H., Molander, B., Holmstrom, S., Jansson, J., Avsec, A., Extremera, N., Fernández-Berrocal, P., & Toyota, H. (2006). Cross-cultural valida-

- tion of the Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ). *Psicologia*, 20(2), 95-127.
- Herpertz, S., Schütz, A., & Nezlek, J. (2016). Enhancing emotion perception, a fundamental component of emotional intelligence: Using multiple-group SEM to evaluate a training program. *Personality and Individual Differences*, 95, 11-19.
- Iliceto, P., & Fino, E. (2017). The Italian version of the Wong-Law Emotional Intelligence Scale (WLEIS-I): A second-order factor analysis. *Personality and Individual Differences*, 116, 274-280.
- Joseph, D. L., & Newman, D. A. (2010). Emotional intelligence: An integrative metaanalysis and cascading model. *Journal of Applied Psychology*, 95, 54-78.
- Keefer, K. V. (2015). Self-report assessments of emotional competencies: A critical look at methods and meanings. *Journal of Psychoeducational Assessment*, 33, 3-23.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and practices of structural equation modeling* (2nd edition). New York: Guilford.
- Kumcagiz, H., Celik, S. B., Yilmaz, M., & Eren, Z. (2011). The effects of emotional intelligence on optimism of university Students. *Social and Behavioral Sciences*, 30, 973 - 977.
- Lievens, F., & Chan, D. (2010). Practical intelligence, emotional intelligence, and social intelligence. In J. L. Farr, & N. T. Tippins (Eds.). *Handbook of employee selection* (pp.339-360). New York: Routledge.
- Lopes, P. N., Brackett, M. A., Nezlek, J. B., Schutz, A., Sellin, I., & Salovey, P. (2004). Emotional intelligence and social interaction. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 30, 1018-1034.
- Marsella, A. J., & Leong, F. T. L. (1995). Cross-cultural issues in personality and career assessment. *Journal of Career Assessment*, 3, 202-218.
- Martins, A., Ramalho, N., & Morin, E. (2010). A comprehensive meta-analysis of the relationship between emotional intelligence and health. *Personality and Individual Differences*, 49, 554-564.
- Mattingly, V., & Kraiger, K. (in press). Can emotional intelligence be trained? A meta-analytical investigation. *Human Resource Management Review*.
- Mayer, J. D., & Salovey, P. (1997). What is emotional intelligence? In P. Salovey and D. Sluyter (Eds.), *Emotional development and emotional intelligence: Implications for educators* (pp. 3-31). New York: Basic Books.
- Mayer, J. D., Salovey, P., & Caruso, D. R. (2012). The validity of the MSCEIT: Additional analyses and evidence. *Emotion Review*, 4, 403-408.
- Meyers, L. S., Gamst, G., & Guarino, A. J. (2013). *Applied multivariate research: Design and interpretation*. Sage publication. Thousand Oaks. London. New Dehi.
- Mikolajczak, M., Brasseur, S., & Fantini-Hauwel, C. (2014). Measuring intrapersonal and interpersonal EQ: The Short Profile of Emotional Competence (S-PEC). *Personality and Individual Differences*, 65, 42-46.
- Mikulic, I. M. (2008, July). Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire: Assessing structural equivalence of adapted ESCQ for Argentina. In V. Takšić (Chair), *Cross cultural validation of various measures of emotional intelligence*. Symposium conducted at the 29th International Congress of Psychology, Berlin, Germany.
- Mohammadyfar, M. A; Rashid, T. (2009). Validation and standardization of the Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ) among Indian university students. *Horizons of Psychology*, 18(3), 87-97.
- Molander, B., Holmström, S., & Jansson, J. (2005, July). ESCQ-45 as related to self-rated job stress and health. In V. Takšić (Chair), *Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)*. Symposium conducted at the 9th European Congress of Psychology, Granada, Spain.
- Nelis, D., Quoidbach, J., Mikolajczak, M., & Hansenne, M. (2009). Increasing emotional intelligence: (How) is it possible? *Personality and Individual Differences*, 47, 36-41.
- Nikooyeh, E., Zarani, F., & Fathabadi, J. (2017). The mediating role of social skills and sensation seeking in the relationship between trait emotional intelligence and school adjustment in adolescents. *Journal of Adolescence*, 59, 45-50.
- Palmer, B. R., & Stough, C., (2001). *Swinburne University Emotional Intelligence Test: Interim technical manual*. Melbourne: Organisational Psychology Research Unit, Swinburne University of Technology (unpublished).
- Pekaar, K. A., Bakker, A. B., Linden, D. V. D., & Born, M. (2018). Self- and other-focused emotional intelligence: Development and validation of the Rotterdam Emotional Intelligence Scale (REIS). *Personality and Individual Differences*, 120, 222-233.
- Pool, A. D., & Qualter, P. (2012). Improving emotional intelligence and emotional self-efficacy through a teaching intervention for university

- students. *Learning and Individual Differences*, 22, 306–312.
- Petrides, K. V. (2009). Psychometric properties of the trait emotional intelligence questionnaire. In C. Stough, D. H. Saklofske, & J. D. Parker (Eds.), *Advances in the assessment of emotional intelligence*. New York: Springer.
- Petrides, K. V. (2011). Ability and trait emotional intelligence. In T. Chamorro-Premuzic, A. Furnham, & S. von Stumm (Eds.), *The Blackwell-Wiley handbook of individual differences* (pp. 656–678). New York: Wiley.
- Petrides, K. V., & Furnham, A. (2000). On the dimensional structure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 29, 313–320.
- Petrides, K. V., Pita, R., & Kokkinaki, F. (2007). The location of trait emotional intelligence in personality factor space. *British Journal of Psychology*, 98, 273–289.
- Raty, H. (2005, July). Perceived emotional competence and self-concept. In V. Takšić (Chair), *Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)*. Symposium conducted at the 9th European Congress of Psychology, Granada, Spain.
- Salovey, P., & Mayer, J. D. (1990). Emotional intelligence. *Imagination, Cognition and Personality*, 9, 185–211.
- Saklofske, D. H., Austin, E. J., & Minski, P. S. (2003). Factor structure and validity of a trait emotional intelligence measure. *Personality and Individual Differences*, 34, 707–721.
- Sanchez-Ruiz, M. J., Mavroveli, S., & Poullis, J. (2013). Trait emotional intelligence and its links to university performance: An examination. *Personality and Individual Differences*, 54, 658–662.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Hagger, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., & Dornheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25(2), 167–177.
- Shi, J., & Wang, L. (2007). Validation of emotional intelligence scale in Chinese university students. *Personality and Individual Differences*, 43, 377–387.
- Siegling, A. B., Saklofske, D. H., & Petrides, K. V. (2015). Measures of ability and trait emotional intelligence. In G. J. Boyle, G. Matthews, & D. H. Saklofske (Eds.), *Measures of personality and social psychological constructs*. San Diego: Academic Press.
- Takšić, V. (2005, July). Basic psychometric properties of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ) in Croatian samples. In V. Takšić (Chair), “Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)”. Symposium conducted at the 9th European Congress of Psychology, Granada, Spain.
- Takšić, V., Mohorić, T., Extremera, N., Fernández-Berrocal, P., Faria, L., Lima Santos, N., Rätty, H., Molander, B., Holmström, S., Jansson, J., Avsec, A., & Toyota, H. (2009). Confirmatory factor analysis of the Emotional Skills and Competences Questionnaire (ESCQ): Cross-cultural validation. Unpublished manuscript.
- Tett, R. P., & Fox, K. E. (2006). Confirmatory factor structure of trait emotional intelligence in student and worker samples. *Personality and Individual Differences*, 41, 1155–1168.
- Thomas, V. L., Cassady, J. C., & Heller, M. L. (2017). The influence of emotional intelligence, cognitive test anxiety, and coping strategies on undergraduate academic performance. *Learning and Individual Differences*, 55, 40–48.
- Toyota, H. (2005, July). Emotional Skills and Competence Questionnaire: Development of a Japanese version. In V. Takšić (Chair), *Cross-cultural validation of Emotional Skills and Competence Questionnaire (ESCQ)*. Symposium conducted at the 9th European Congress of Psychology, Granada, Spain.
- Toyota, H., Morita, T., & Takšić, V. (2007). Development of a Japanese version of the Emotional Skills and Competence Questionnaire. *Perceptual and Motor Skills*, 105, 469–476.
- Wong, C. S., & Law, K. S. (2002). The effects of leader and follower emotional intelligence on performance and attitude: An exploratory study. *The Leadership Quarterly*, 13, 243–274.
- Xu, Q. (2008, July). Validation of the emotion skills and competence questionnaire in Chinese setting. In V. Takšić (Chair), *Cross cultural validation of various measures of emotional intelligence*, 29th International Congress of Psychology, Berlin, Germany.
- Zeidner, M., Mathews, G., & Roberts, R. (2004). Emotional intelligence in the workplace: A critical review. *Applied Psychology: An International Review*, 53(3) 371–399.
- Zeidner, M., Roberts, R. D., & Matthews, G. (2008). The science of emotional intelligence: Current consensus and controversies. *European Psychologist*, 13, 64–78.